

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 1/18

Λουξεμβούργο, 10 Ιανουαρίου 2017

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-266/16
The Queen και Western Sahara Campaign κατά Secretary of State for
Environment, Food and Rural Affairs και Commissioners for Her Majesty's
Revenue and Customs

Κατά τον γενικό εισαγγελέα M. Wathelet, η συμφωνία αλιευτικής σύμπραξης μεταξύ της ΕΕ και του Μαρόκου είναι ανίσχυρη λόγω της εφαρμογής της στη Δυτική Σαχάρα και στα χωρικά της ύδατα

Η Ένωση, συνάπτοντας τη συμφωνία αυτή, παρέβη την υποχρέωσή της να σέβεται το δικαίωμα αυτοδιαθέσεως του λαού της Δυτικής Σαχάρας καθώς και την υποχρέωσή της να μην αναγνωρίζει παράνομη κατάσταση απορρέουσα από την προσβολή του εν λόγω δικαιώματος, ενώ δεν πρόέβλεψε τις απαραίτητες εγγυήσεις προκειμένου να διασφαλισθεί ότι η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της Δυτικής Σαχάρας πραγματοποιείται προς όφελος του λαού της περιοχής αυτής

Η Δυτική Σαχάρα είναι περιοχή της βορειοδυτικής Αφρικής η οποία συνορεύει βόρεια με το Μαρόκο, βορειοανατολικά με την Αλγερία, ανατολικά και νότια με τη Μαυριτανία και δυτικά με τον Ατλαντικό ωκεανό. Επί του παρόντος, το μεγαλύτερο τμήμα της Δυτικής Σαχάρας κατέχεται από το Μαρόκο, το οποίο την θεωρεί αναπόσπαστο μέρος της επικράτειάς του. Μικρότερο τμήμα της εν λόγω περιοχής, ευρισκόμενο ανατολικά, ελέγχεται από το Front Polisario, κίνημα που επιδιώκει την ανεξαρτησία της Δυτικής Σαχάρας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Μαρόκο συνήψαν το 1996 συμφωνία σύνδεσης, το 2006 συμφωνία αλιευτικής σύμπραξης («αλιευτική συμφωνία»)¹ και το 2012 συμφωνία ελευθέρωσης για τα γεωργικά προϊόντα, τα μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα, τα ψάρια και τα αλιευτικά προϊόντα. Το Δικαστήριο, με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016², που εκδόθηκε επί αιτήσεως αναιρέσεως σε υπόθεση ευθείας προσφυγής με αντιδίκους το Front Polisario και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έκρινε ότι οι συναφθείσες μεταξύ της Ένωσης και του Μαρόκου συμφωνίες σύνδεσης και ελευθέρωσης δεν ήταν εφαρμοστέες στη Δυτική Σαχάρα. Εντούτοις, καθώς η υπόθεση αυτή δεν αφορούσε την αλιευτική συμφωνία, στην απόφασή του το Δικαστήριο δεν απεφάνθη επί του κύρους της συγκεκριμένης συμφωνίας³.

Η Western Sahara Campaign (WSC) είναι ανεξάρτητη εθελοντική οργάνωση με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο και με σκοπό την υποστήριξη της αναγνώρισης του δικαιώματος αυτοδιαθέσεως του λαού των Σαχάρα. Υποστηρίζει ενώπιον του High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) [ανώτερο δικαστήριο (Αγγλία και Ουαλία), τμήμα αστικών, εμπορικών και διοικητικών διαφορών (διοικητικές διαφορές), Ηνωμένο Βασίλειο], ότι η αλιευτική συμφωνία που έχει συναφθεί από την Ένωση και το Μαρόκο καθώς και οι πράξεις με τις οποίες αυτή εγκρίθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή⁴ είναι ανίσχυρες κατά το μέτρο που προβλέπεται ότι η εν

¹ ΕΕ 2006, L 141, σ. 4. Η σύναψη της συμφωνίας αυτής εγκρίθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 764/2006 του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2006 (ΕΕ 2006, L 141, σ. 1). Η αλιευτική συμφωνία εξειδικεύτηκε με «πρωτόκολλο σχετικά με τον καθορισμό των αλιευτικών δυνατοτήτων και της χρηματικής αντιπαροχής που προβλέπονται στη συμφωνία αλιευτικής σύμπραξης» (ΕΕ 2013, L 328, σ. 2). Η σύναψη του πρωτοκόλλου αυτού εγκρίθηκε με την απόφαση 2013/785/ΕΕ του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2013 (ΕΕ 2013, L 349, σ. 1).

² Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, *Συμβούλιο κατά Front Polisario* (C-104/16 P, βλ. Ανακοινωθέν Τύπου [146/16](#)).

³ Το Front Polisario αμφισβητεί πάντως το πρωτόκολλο της αλιευτικής συμφωνίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (υπόθεση [T-180/14](#)). Το Γενικό Δικαστήριο ανέστειλε την εκδίκαση της υποθέσεως αυτής μέχρι την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου επί της υποθέσεως WSC, την οποία αφορούν οι σημερινές προτάσεις.

⁴ Εκτός του κύρους των πράξεων που μνημονεύονται στην υποσημείωση 1, η προσφυγή της WSC αφορά και το κύρος του κανονισμού (ΕΕ) 1270/2013 του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2013, σχετικά με την κατανομή των αλιευτικών δυνατοτήτων βάσει του πρωτοκόλλου του 2013 (ΕΕ 2013, L 328, σ. 40).

λόγω συμφωνία και οι εν λόγω πράξεις έχουν εφαρμογή στο έδαφος και στα ύδατα της Δυτικής Σαχάρας.

Κατά συνέπεια, η WSC εκτιμά ότι οι βρετανικές αρχές ενεργούν παρανόμως εφαρμόζοντας τη συμφωνία αυτή και, ειδικότερα, επιφυλάσσοντας προτιμησιακή δασμολογική μεταχείριση στα προϊόντα με προέλευση από τη Δυτική Σαχάρα, τα οποία πιστοποιούνται ως προϊόντα με προέλευση από το Μαρόκο. Επιπλέον, η WSC αμφισβητεί τη δυνατότητα των βρετανικών αρχών να χορηγούν άδειες αλιεύσεως στα χωρικά ύδατα της Δυτικής Σαχάρας (δεδομένου ότι η συμφωνία προβλέπει, ειδικότερα, ότι τα αλιευτικά σκάφη της Ένωσης μπορούν υπό ορισμένες προϋποθέσεις να ασκούν αλιευτικές δραστηριότητες στις αλιευτικές ζώνες του Μαρόκου).

Το High Court of Justice ερωτά το Δικαστήριο, αφενός, αν μια ένωση όπως η WSC νομιμοποιείται να αμφισβητήσει το κύρος πράξεων της Ένωσης λόγω μη τηρήσεως του διεθνούς δικαίου και, αφετέρου, αν η αλιευτική συμφωνία είναι ισχυρή υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης. Πρόκειται για την πρώτη αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με αντικείμενο το κύρος διεθνών συμφωνιών που έχει συνάψει η Ένωση καθώς και των πράξεων συνάψεώς τους.

Στις σημερινές προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας Melchior Wathelet προτείνει στο Δικαστήριο να απαντήσει **ότι είναι αρμόδιο να εξετάσει τη νομιμότητα των διεθνών συμφωνιών που έχει συνάψει η Ένωση, ότι μια ένωση όπως η WSC νομιμοποιείται να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της αλιευτικής συμφωνίας και ότι η αλιευτική συμφωνία είναι ανίσχυρη στο μέτρο που τυγχάνει εφαρμογής στο έδαφος και στα ύδατα της Δυτικής Σαχάρας.**

Όσον αφορά τη δυνατότητα των φυσικών και νομικών προσώπων να επικαλούνται τους κανόνες του διεθνούς δικαίου στο πλαίσιο του δικαστικού ελέγχου διεθνούς συμφωνίας που έχει συναφθεί από την Ένωση, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι πρέπει να είναι δυνατή η δικαστική επίκληση των κανόνων του διεθνούς δικαίου οι οποίοι δεσμεύουν την Ένωση, το περιεχόμενο των οποίων είναι απαλλαγμένο από αιρέσεις και αρκούντως ακριβές και των οποίων η φύση και η δομή δεν αποκλείουν τον δικαστικό έλεγχο της επίμαχης πράξεως.

Ο γενικός εισαγγελέας φρονεί ότι οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται όσον αφορά τρεις κανόνες του διεθνούς δικαίου τους οποίους επικαλείται η WSC: 1) **το δικαίωμα αυτοδιαθέσεως**, 2) **την αρχή της διαρκούς κυριαρχίας επί των φυσικών πόρων καθόσον αυτή επιβάλλει η εκμετάλλευση των εν λόγω πόρων να ωφελεί τον λαό της Δυτικής Σαχάρας** και 3) **τους κανόνες του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που διέπουν τη σύναψη των διεθνών συμφωνιών με αντικείμενο την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων κατεχόμενης περιοχής**. Ο γενικός εισαγγελέας συμπεραίνει ότι **μπορεί να γίνει επίκληση των κανόνων αυτών στο πλαίσιο του δικαστικού ελέγχου διεθνούς συμφωνίας που έχει συνάψει η Ένωση.**

Έπειτα, ο γενικός εισαγγελέας εξετάζει αν η αλιευτική συμφωνία και οι πράξεις με τις οποίες αυτή εγκρίθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή είναι συμβατές με τους ανωτέρω τρεις κανόνες.

Πρώτον, ο γενικός εισαγγελέας επισημαίνει ότι, μέχρι σήμερα, ο λαός της Δυτικής Σαχάρας ουδέποτε είχε την ευκαιρία να ασκήσει το δικαίωμα αυτοδιαθέσεως υπό τους όρους που έχει θέσει η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Ειδικότερα, η Δυτική Σαχάρα ενσωματώθηκε στο Μαρόκο διά προσαρτήσεως, χωρίς ο λαός της περιοχής αυτής να εκφράσει συναφώς ελεύθερα τη βούλησή του. Δεδομένου ότι το Μαρόκο συνήψε την αλιευτική συμφωνία με βάση τη μονομερή ενσωμάτωση της Δυτικής Σαχάρας στην επικράτειά του και την κυριαρχία την οποία ισχυρίζεται ότι ασκεί επί της περιοχής αυτής, ο λαός των Σαχράουι δεν προέβη σε ελεύθερη διάθεση των φυσικών πόρων του, όπως επιτάσσει το δικαίωμα αυτοδιαθέσεως. Ως εκ τούτου, **η αλιευτική εκμετάλλευση των χωρικών υδάτων της Δυτικής Σαχάρας από την Ένωση, την οποία καθιερώνουν και θέτουν σε εφαρμογή οι επίμαχες πράξεις, προσβάλλει το δικαίωμα αυτοδιαθέσεως του λαού των Σαχράουι.**

Επειδή η μαροκινή κυριαρχία του Μαρόκου επί της Δυτικής Σαχάρας είναι απόρροια προσβολής του δικαιώματος αυτοδιαθέσεως του λαού των Σαχράουι, ο γενικός εισαγγελέας συνάγει ότι **η Ένωση παρέβη την υποχρέωσή της να μην αναγνωρίζει την παράνομη κατάσταση που απορρέει από την προσβολή του δικαιώματος αυτοδιαθέσεως του λαού αυτού από το**

Μαρόκο καθώς και να μην παρέχει βοήθεια ή αρωγή για τη διατήρηση της καταστάσεως αυτής. Ως εκ τούτου, η αλιευτική συμφωνία και οι πράξεις με τις οποίες αυτή εγκρίθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή, καθόσον έχουν εφαρμογή στο έδαφος και στα χωρικά ύδατα της Δυτικής Σαχάρας, είναι ασύμβατες με τις διατάξεις των Συνθηκών οι οποίες επιβάλλουν στην Ένωση, κατά την εξωτερική δράση της, να προστατεύει τα δικαιώματα του ανθρώπου και να τηρεί αυστηρά το διεθνές δίκαιο.

Περαιτέρω, ο γενικός εισαγγελέας φρονεί ότι η ιδιότητα του Μαρόκου ως de facto διοικούσας αρχής ή ως κατέχουσας δυνάμεως της Δυτικής Σαχάρας δεν δύναται να δικαιολογήσει τη σύναψη της αλιευτικής συμφωνίας. Αφενός, η έννοια της de facto διοικούσας αρχής δεν υφίσταται στο διεθνές δίκαιο. Αφετέρου, το Μαρόκο αποτελεί μεν την κατέχουσα δύναμη της Δυτικής Σαχάρας, όμως η αλιευτική συμφωνία συνήφθη κατά παραβίαση των κανόνων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου οι οποίοι διέπουν τη σύναψη, από κατέχουσα δύναμη, διεθνών συμφωνιών που έχουν εφαρμογή στην κατεχόμενη περιοχή.

Δεύτερον, ο γενικός εισαγγελέας διαπιστώνει ότι, κατά το μεγαλύτερο μέρος της, η εκμετάλλευση που προβλέπεται από την αλιευτική συμφωνία αφορά σχεδόν αποκλειστικά τα χωρικά ύδατα της Δυτικής Σαχάρας (δεδομένου ότι τα αλιεύματα που έχουν αλιευθεί στα ύδατα αυτά αντιπροσωπεύουν περίπου το 91,5 % των συνολικών αλιευμάτων που έχουν αλιευθεί στο πλαίσιο της αλιευτικής εκμεταλλεύσεως την οποία καθιερώνει η αλιευτική συμφωνία). Επομένως, η χρηματική αντιπαροχή που καταβάλλει η Ένωση στο Μαρόκο με βάση την αλιευτική συμφωνία θα έπρεπε να ωφελεί σχεδόν αποκλειστικά τον λαό της Δυτικής Σαχάρας. Εντούτοις, κατά τον γενικό εισαγγελέα, η αλιευτική συμφωνία δεν προβλέπει τις απαραίτητες νομικές εγγυήσεις προκειμένου η αλιευτική εκμετάλλευση να ωφελεί τον λαό της Δυτικής Σαχάρας. Υπό την έννοια αυτή, **η αλιευτική συμφωνία και οι λοιπές επίμαχες πράξεις δεν συνάδουν ούτε με την αρχή της διαρκούς κυριαρχίας επί των φυσικών πόρων, ούτε με τους κανόνες του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που διέπουν τη σύναψη των διεθνών συμφωνιών με αντικείμενο την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων κατεχόμενης περιοχής, ούτε, τέλος, με την υποχρέωση της Ένωσης να μην αναγνωρίζει παράνομη κατάσταση απορρέουσα από την παραβίαση της εν λόγω αρχής και των εν λόγω κανόνων καθώς και να μην παρέχει βοήθεια ή αρωγή για τη διατήρηση τέτοιας καταστάσεως.**

Για όλους τους ανωτέρω λόγους, **ο γενικός εισαγγελέας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η αλιευτική συμφωνία είναι ανίσχυρη.**

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το πλήρες κείμενο των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το «Europe by Satellite» ☎ (+32) 2 2964106